

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-ler

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICSUNESTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SERETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Imprumutul Statului este plasamentul cel mai sigur și remunerator.

Judecătorii rurali își îndeplinesc o datorie patriotică indemnând populația țărăneasă să subscrie cât mai mult la acest împrumut, care le permite achitarea în condițiuni avantajoase a loturilor dobândite prin improprietărire.

Câteva cuvinte asupra privilegiului masculinității

IN

Codul Ipsilant și în Codul Caragea

Este știut că, atât sub Codul Ipsilant cât și sub Codul Caragea, fetele nu moșteneau pe părinți în concurență cu frații lor, moștenirea părinților cuvenindu-se numai fraților, care erau însă datori a-și înzestra surorile chiar din avutul lor propriu¹⁾.

D-l D. Mototolescu dovedește într-o lucrare recentă foarte conștiincioasă, prin mai multe documente, că excluderea fetelor dela succesiunea părinților, nu este o inovație a legiuitorului Ipsilant și Caragea, ci consacrarăa unui vechiu obicei juridic cu mult preexistent acestor legislațiuni²⁾.

De aceea, postelniceasa Elena, soția lui Constantin Cantacuzino, prin testamentul ei din 1682³⁾, își împarte toată averea numai între fiii ei, *fără a pomeni de cele șase fete ale ei*, care erau măritate și înzestrate, și din care pe una o ținea Brâncoveanu, tatăl vii-

torului Domnitor Constantin Brâncoveanu, care întărit de sfânta putere a credinței, a jertfit totul pentru legea lui, avere, mărire, familie, viață și despre care legenda populară a zis:

Brâncoveanu Constantin,
Boer vechi și Domn creștin,

„Alelei! tâlhari păgâni,
Alelei! feciori de câni!
Trei coconi ce am avut,
Pe tustrei mi-ați pierdut!
Dare-ar Domnul D zeu
Să fie pe gândul meu
Să vă ștergeți pre pământ
Cum se șterg norii la vânt!
Să n'aveți loc de 'ngropat
Nici copii de sărutat!
Tătărimea se oțeria,
Peste Domnul se izbea,
La pământ îl întindea
Și de piele că-l jupuia;
Pielea cu pae o umplea
Și în picioare o ridica
Și ridica și crunt strigă:
„Brâncovene Constantin,
Ghiaur vechi, ghiaur creștin,
Cată ochii a te uita
De-ți cunoști tu pielea ta?“
„Tătărime liftă rea,
De-ți mănca și carnea mea,
Să știți că au murit creștin
Brâncoveanu Constantin!“

Tot privitor la familia fostului Voevod Const. Brâncoveanu este un alt document mai recent, emanat dela un notar din Veneția, din

1) Art. 13, partea III, capit. 16 și art. 17, lit. c, d și e, partea IV, capit. 3 C. Caragea. Vezi și codul Ipsilant din 1780 (capit. despre moșteniri).

2) Vezi D. Mototolescu, *Privilegiul masculinității*, p. 66 urm. (București, 1915).

3) Acest document este publicat în *Arhiva societății științifice și literare din Iași*, anul 1 (1889), p. 249 urm.

19 Noembrie 1717, prin urmare anterior cu mai bine de 50 de ani Codului Ipsilant, reprodus de d-l C. A. Popescu în *Dreptul* din 1906, No. 42, p. 331, după revista pentru istorie, arhiologie și filologie din anul 1883, în care se zice:

„In tuta la Valachia, le figlinole maritate non possono più haver, ne pretender alcun'heredità né dal padre, né de fratelli, ne d'altri suoi parenti, ma succedono liberamente li maschi, essendo questa una antichissima consuetudine osservata inalterabilmente e indifferemente d'ogni uno in tuta la Valachia, etc.“

Principiul consacrat de codurile Ipsilant și Caragea este deci cu mult anterior acestor coduri și ele nu fac decât a reproduce, în această privință un vechiu obicei al pământului. Trebuie deci să recunoaștem că am fost greșit când în tom. III, partea II al coment. noastre, p. 143 (ed. a 2-a)¹⁾ am afirmat că privilegiul masculinității a fost străin de moravurile noastre până la Codul Ipsilant.

Lucrarea d-lui Mototolescu, de care am vorbit mai sus, ne-a convins mai cu seamă, că acest obicei al pământului, împrumutat după toate probabilitățile dela Slavi, a cărui ființă o găsim și în vechiul drept germanic²⁾, este cu mult anterior codului Ipsilant.

Chestiunea este însă de a se ști dacă acest obicei al pământului a avut loc și în Moldova.

În Codul Calimach găsim următoarea dispoziție, împrumutată dela art. 732 din Codul austriac³⁾ care ar părea să excludă privilegiul masculinității: „Când mortul va lăsa fii, adică pogorători din speța întâi, născuți din legitimă însoțire, atunci li se cuvine lor întreaga lor avere, fără deosebire de parte bărbătească sau femeiască, ori că trăind el sau când după moartea lui s'au născut“ (art. 916). Art. 1013 din același cod, care n'are corespondent în codul austriac, adaugă însă că: „Fiicele cele înzestrate de către părinți nu

pot cere sinisfora (raportul), dar nici sunt silite să pue la mijloc zestrurile lor“.

Din acest text s'a tras concluzia că fetele moșteneau sub acest cod, deopotrivă cu băieții numai atunci când erau neînzestrate, ele fiind excluse dela succesiunea părinților lor, de câte ori fusese înzestrate⁴⁾.

O dispoziție identică cu aceea a codului Calimach exista și în codul Ipsilant. „După ce se va înzestra fata de părinții ei, să nu aibă nicidecum voe după moartea părinților ei să intre în moștenirea lor, cu cuvânt ca să pue zestrea ei la mijloc, ci să rămâe mulțumită pe zestrea ce a luat“ (capit. pentru moșteniri, art. 1). În cât privește însă pravila lui Matei Basarab, este sigur că ea nu cunoaște privilegiul masculinității. Dovadă de aceasta este glava 273, în care se zice: „Copii, au parte bărbătească, au muerească, aceia se prețuesc să moștenească pre părinții lor și pre mumăni“.

Privilegiul masculinității a existat însă în India (legea lui Manu și există și astăzi în China⁵⁾.

Înainte de revoluția franceză, el a avut ființă și în unele părți ale Franței⁶⁾.

Acest privilegiu există și astăzi în unele legiuri străine, de exemplu, în codul civil sârbesc, promulgat la 1844 de către prințul Alex. Karageorgevici. S'a decis de către Curtea noastră de casajie că legea sârbă nu poate fi înlăturată de judecătorii români, sub cuvânt că aplicarea ei ar fi contrară ordinii publice din țara noastră, întrucât ar înființa privilegiul masculinității între moștenitorii colaterali. În adevăr, zice menționata decizie, preferința ce s'ar conferi fraților, într-o succesiune ab intestat, de o lege străină, precum este, în specie, legea sârbă, nu atinge prin aplicarea ei în țara noastră, niciun principiu de ordine publică, dispozițiile din codul nostru, privitoare la succesiune, fiind relative la interese de ordine privată⁷⁾.

1) Vezi și raportul nostru asupra lucrării d-lui I. Peretz: *Privilegiul masculinității în pravilniceasca condică Ipsilant și Caragea*, publicat în *Dreptul* din 1906, No. 38, p. 303.

2) Cpr. Er. Lehr. Tr. *élément. de droit civil germanique*, II, p. 410 urm.

3) Iată cum se exprimă acest din urmă text: „Wenn der Erblasser eheliche Kinder des ersten Grades hat so fällt ihnen die ganze Erbschaft zu; sie mögen männlichen oder weiblichen Geschlechtes; sie mögen bei Lebzeiten des Erblassers oder nach seinem Tode geboren sein“; caeace înseamnă: că atunci când testatorul are copii legitimi din primul grad, toată succesiunea se cuvine acestor copii, oricare ar fi sexul lor, fie că ei sunt născuți în timpul vieții sau în urma morții testatorului“.

4) Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 142, ad notam (ed. a 2-a). Cpr. C. A. Popescu, *Dreptul* din 1906, No. 42, p. 330.

5) Vezi Roguin, *Tr. de droit comparé (Successions)*, I, p. 181, No. 224, în fine.

6) Vezi Viollet, *Histoire du droit civil français*, p. 323 urm. precum și alții autori citați în tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 143, ad notam ed a 2-a).

7) Cas. rom. Bult. 1912, p. 215. *Dreptul* din 1912, No. 40 (observ. noastră) și *Cr. judiciar* din același an, No. 42. Mai târziu în același sens și o altă decizie posterioară tot a Curții de casajie, publicată în *Cr. judiciar* din 1914, No. 54 p. 414 (rezumată în *Dreptul* din 1914, No. 47, p. 369).

Deși unii jurisconsulți se pronunță în favoarea sistemului consacrat de Curtea noastră de casație¹⁾, totuș această soluție are în contra ei autoritatea lui Savigny, a lui Laurent și a lui Pasquale Fiore, care susțin, cu drept cuvânt, că dispozițiunile ce exclud femeile dela succesiune, în calitatea lor de legi excepționale și politice, nu pot fi aplicate bunurilor situate într-o țară străină. La această considerație noi vom adăuga următoarele: drepturile moștenitorilor sunt, cu adevărat, relative la un interes privat; principiul care statornicește egalitatea între ei interesează însă ordinea publică²⁾.

D. ALEXANDRESCO

PARERI ȘI DISCUȚIUNI

Intervenția comoștenitorului care n'a figurat la admiterea în principiu a partajului

Citind în *Dreptul* dela 9 Mai 1920, încheierea judecătoreiei Negoști, județul Dolju, din 21 Octombrie 1919, îmi permit a face o mică observație.

Prin sus zisa încheiere, judecătoria Negoști-Dolju a tranșat chestiunea următoare:

Într-o acțiune pentru eșire din indiviziune, s'a omis a se cita unul din comoștenitori pentru termenul de 25 Septembrie 1919, la care dată s'a admis în principiu cererea de eșire din indiviziune, numindu-se un expert pentru facerea loturilor.

După depunerea raportului expertului, intervine în proces un terțiu cumpărător de bunuri succesoriale.

Judecătoria printr-o simplă încheiere, constatând că unul din comoștenitori nu fusese citat când s'a admis în principiu cererea de eșire din indiviziune, anulează această încheiere de admitere în principiu, bazându-se pe dispozițiunile art. 797 cod. civil; consideră ast-fel afacerea în primă instanță, introduce în cauză pe moștenitorul omis și admite cererea de in-

tervenție a terțului, ca făcută în condițiunile art. 248 pr. civile.

Naște întrebarea: 1° Putea judecătoria, socotind că moștenit rii care n'au figurat în hotărârea de admitere în principiu a acțiunii de eșire din indiviziune nu pot fi introduși în cauză cu ocazia formării loturilor, să anuleze o hotărâre de admitere în principiu relativă la partaj, după cum sigură recunoaște în considerente destul de bine motivate, că acest soi de încheieri au caracterul hotărârilor definitive supuse apelului sau recursului? 2. Nu avea cel omis calea contestației? 3) Nu putea el să fie introdus în cauză cu ocazia formării loturilor, fără să mai fie nevoie să se anuleze încheierea de admitere în principiu? 4) Faptul că nu se citase unul dintre comoștenitri, acoperă lipsa diligenței terțiului care nu intervenise în timp util, și putea intervenientul să țină acest limbaj, el care intervenise în interesul său propriu iar nu pentru una din părți?

La toate acestea, răspund:

Având în vedere că jurisprudența a stabilit în mod definitiv că încheierea de admitere în principiu relativ la partaj are caracterul unei hotărâri definitive de fond, iar nu una preparatorie, ea fiind susceptibilă de reformare numai pe calea apelului, și cunoscut fiind că, după dispozițiunile art. 60 din procedura civilă, judecătoria pot reveni numai asupra încheierilor preparatorii, socotesc că judecătoria Negoști greșit a procedat când a anulat zisa încheiere de admitere în principiu, căci de ar fi să admitem acest mod de a vedea, ar fi să îngăduim ca o hotărâre judecătorească și mai cu seamă definitivă cum este cea în speță, să fie anulată printr-o simplă încheiere de către acei și instanță care o pronunțase, nerespectându-se ast-fel principiul celor două grade de jurisdicțiune.

Având în vedere că conform art. 248 al. 2 procedura civilă, intervenția celui de al treilea, când este făcută pentru apărarea drepturilor sale proprii, nu se admite de cât când afacerea se află în prima instanță, căci el trebuind conform art. 252 pr. civilă să ia procedura din punctul unde o găsește, în speță, din moment ce s'a stabilit calitatea părților și drepturile lor, ori-ce intervenție pentru revendicarea unui bun din acea avere este tardivă, el este obligat să respecte operațiunile făcute până aci și nu mai poate cere să se revină asupra lor spre a se scoate acel bun de la masa partajabilă.

După cât se vede, judecătoria în anularea încheierei de admitere în principiu, s'a bazat în primul rând pe dispozițiunile art. 797 cod. civil, care declară nulă împărțea în care nu s'a coprins toți copii în viață la deschiderea succesiunii lui de cujus, declarând că două sunt cazurile de inexistență a împărțelei și anume:

1) Vezi în acest sens, L. Renault, *J. Clunet*, anul 1875, p. 334; Despagnet, *Pr. de droit internațional privé*, 360, în fine, p. 1034 (ad. a 5.); Baudry et Wahl, *Successions*, I, 235, pr. 192, ed. a 3.) etc.

2) Vezi în acest din urmă sens, singurul juridic după părerea noastră, Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, § 376, IV, p. 307 (ed. germ. din 1847); Laurent, *Droit civil international*, VI, 327, p. 555, 556; P. Fiore, p. 135, 136 (ad. a 4, trap. Ch. Antoine); Weiss, *Traité théorique et pratique de droit international privé*, p. 558. Vezi și C. Craiova, *Dreptul din 1912* No. 40, p. 317 (decizie casată). Mai vezi asupra acestei chestiuni, tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 707, *ad notam* și tom. VIII, partea I-a, p. 32, nota 1 (ed. a 2.), etc.

a) Când toți coproprietarii nu au luat parte la ea ;
și b) Când s'ar împărți o avere între neproprietari,
în care cazuri nulitatea are loc ipso jure și recu-
noscând că justiția va fi chemată să declare inexistența
împărțelii în caz de contestație.

Ori, tocmai din acest punct de vedere, judecătoria
nu putea fi preocupată de interesul moștenitorului
omis, care avea deschisă calea contestației la exe-
cutarea hotărârei de împărțea.

Pelângă acestea, judecătoria a mai scăpat din vedere
că jurisprudența a mai stabilit de asemenea că
moștenitorii cari nu au figurat în hotărârea de ad-
mitere în principiu a acțiunii pentru eșire din indi-
vizivitate, pot fi introduși în cauză cu ocazia formării
loturilor, mai cu seamă când nu se modifică loturile
fixat prin aceea hotărâre. (În acest sens, Cas. I 559/
910 Jurispr. No. 36/910 pag. 566); deci era destul să
introducă în cauză pe moștenitorul în chestie, cu oca-
zia formării loturilor, și nu mai era nevoie de anu-
larea hotărârei de admitere în principiu pentru a con-
sidera afacerea la primă instanță și socoti deci și
cererea de intervenție în termen și a o admite, lucru
de care se vede că a fost preocupată în primul rând
judecata.

Acest mod de a vedea nu-l găsește de loc juridic,
căci de ar fi să-l admitem, ar fi să considerăm că
prin faptul că s'a omis a se cita unul din moște-
nitori cu ocazia admiterii în principiu, să se acopere
lipsa diligenței terțiului, care n'a intervenit în timp
util în proces, devenind astfel iluzorii dispozițiunile
art. 248 pr. civilă, lucru care nu ar fi nici echitabil,
căci mai cu seamă în chestia de drept fiecare trebuie
să-și suporte consecințele inacțiunii sale.

Pentru aceste motive, găsesc că greșit judecătoria
Negoești a anulat hotărârea de admitere în princi-
piu, admitând cererea de intervenție ca făcută la prima
instanță, căci hotărârea era definitivă și nu putea fi
reformată pe această cale, ci proceda mai bine dacă
introducea pe moștenitorul omis în proces cu ocazia
formării loturilor, iar cererea de intervenție trebuia
respinsă ca tardivă, căci după cum am spus mai sus
afacerea nu se mai găsea la prima instanță.

G. C. OSICEANU

Judecătoria ocolului Dumitresți-OLT.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA II

Audiența dela 15 Martie 1920

Președinția D-lui Gh. Stoicescu, președinte.

Ath. A. Cătuneanu cu Ministerul public.

ACȚIUNE PUBLICĂ.—DEȘCHIDAREA EI.—CEREREA PRIMARULUI ADRER
SATĂ JUDECĂTORULUI DE INSTRUCȚIUNE DE A FACE CERCETĂR-
CONFORM ART. 45 C. PR. PENALĂ.—DACĂ CONSTITUE UN RECHIZITOR
INTRODUCTIV.—ART. 45, 525 AL. B. 53 ȘI URMĂTORII, 128 ȘI URM.
PROCED. PENALĂ.

SIGURANȚA EXTERIOARĂ A STATULUI.—PROCURARE DE ALCOOL AR-
MATEI INAMICE ÎN TIMP DE RĂZBOI.—COMPETINȚĂ.—ART. 68 AL. 3
COD. PENAL.—ART. 32 DIN TITLUL II ADIȚIONAL AL CODULUI
DE JUSTIȚIE MILITARĂ.

1° Orice cerere transmisă judecătorelui de
instrucțiune pe calea prevăzută de art. 45
proc. penală de către procurorul tribunaiului,
pentru a deschide o informațiune relativă la
o crimă sau delict ce s'a denunțat, constituie
un rechizitor introductiv, și judecătorelui de
instrucțiune primind acest rechizitor, este se-
zisat de acțiunea publică și numai poate fi
devestit până ce nu dă ordonanța sa de ur-
mărire sau neurmărire.

2° Faptul de a fi procurat alcool armatei
inamice, constituind o procurare de proviziune
de hrană în sensul art. 68 al. III codul penal,
este de competența instanțelor penale militare
conform dispozițiilor art. 32 din titlul II adi-
ționale al codului de justiție militară.

No. 326.—Regulând competența în cauza privitoare pe Ath. A.
Cătuneanu, trimite afacerea la Curtea Marțială a Corpului III
de armată.

S'au ascuit: d-l Procuror Al. Gane în susținerea incidentului
de prematuritate a cererii de regularea competenței și d. avocat
Take Ionescu în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra incidentului ridicat de d. procuror general;

Având în vedere că, prin acest incident d. procuror general
tinde la neadmisibilitatea cererii de a se pronunța un regulament
de competență în cauza ce face obiectul urmăririi penale îndreptată
de către parchetul militar și de către parchetul trib. Buzău în
contra lui Ath. Cătuneanu.

Având în vedere că, din desbateri și din actele de
instrucțiune dresate de comisarul regal al Cabinetului
special de instrucțiune Buzău și de către judecătorelui
de instrucție depe lângă trib. Buzău, rezultă că în
timpul pe când parchetul militar instruia în contra
lui Ath. Cătuneanu mai multe fapte comise de dânsul
în teritoriul ocupat de Germani, calificate de înaltă
trădare, procurorul trib. Buzău prin adresa No. 110
din 10 Ianuar 1920, a cerut judecătorelui de instruc.

tie respectiv că să deschidă o informațiune în acelaș sens și în contra aceluiaș prevenit; că ambii judecători instructori declarându-se competenți de a instrui, au cerut acestei Inalte Curți să pronunțe un regulament de competență și să desinvestească pe unul din acești judecători de urmărirea începută, spre a se evita astfel confuziunea sau contradicțiunea posibilă între cele două urmăriri și consecințele inevitabile ale unei atari procedări;

Având în vedere că, d-l Procuror General al acestei Curți, susține că procurorul trib. Buzău, cerând judecătorului de instrucțiune deschiderea unei informațiuni în contra lui Cătuneanu, nu a deschis o acțiune publică, ci a voit numai să dobândească oarecare indicii care să-i serviască la deschiderea acestei acțiuni; că conform art. 45 din proc. pen., acțiunea publică nu s'ar putea deschide de cât atunci când judecătorul de instrucțiune ar fi adunat toate elementele necesare stabilirii unei crime sau delict; că prin urmare judecătorul de instrucțiune de pe lângă trib. Buzău, nefiind încă sesizat de acțiunea publică, nu poate fi loc pentru un regulament de competență;

Având în vedere art. 45, 525 al. b. 53 și urm. 128 și urm. din proced. penală;

Considerând că, potrivit art. 21 pr. pen., procurorul trib. singur este în drept a urmări crimele și delictele comise în circumscripția trib. pe lângă care funcționează; că judecătorul de instrucție nu are în principiu exercițiul acțiunii publice, ci numai dreptul de a aduna după cererea procurorului toate indiciile de culpabilitate menite mai târziu a deveni elemente de convicțiune ale instanțelor de fond și a statua asupra punerii sub urmărire; că dar el formează primul grad de jurisdicțiune de instrucțiune;

Considerând că, judecătorul de instrucțiune, ca instanță de instrucțiune, este absolut independent de procuror și de procurorul general, cara nu poate exercita de cât o priveghere asupra lui; că procurorul trib. și procurorul general în nici un caz nu pot da ordine judecătorului de instrucțiune asupra felului de a instrui, ci numai a-i supune rechizitoriile lor, asupra cărora judecătorul de instrucțiune este îndrituit a se pronunța în deplină libertate și independență; că numai camera de punere sub acuzațiune poate anula sau reforma ordonanțe de dânsul emise; că micile excepțiuni în care judecătorul de instrucțiune se poate investi direct sau din oficiu cu acțiunea publică sunt anume arătate prin lege, în caz de flagrant delict sau de plângere adresată de-adreptul de partea civilă legalmente constituită sau când este investit de Inalta Curte de Casație printr'un regulament de competență sau prin strămutarea instrucțiunii pentru legitimă suspiciune;

Considerând că astfel fiind, orice cerere transmisă

judecătorului de instrucțiune de către procurorul tribunalului pentru a deschide o informațiune relativă la o crimă sau un delict ce s'a denunțat, constituie un rechizitor introductiv; că judecătorul de instrucțiune primind acest rechizitor, este sesizat *hic et nunc* de acțiunea publică și nu mai poate fi devesit până ce nu dă ordonanța sa de urmărire sau de neurmărire;

Considerând că, în această privință, sunt de acord nu numai principiile pe care este întemeiată acțiunea publică, dar și textele de lege care organizează puterile judecătorului de instrucțiune; că, în adevăr, art. 45 după ce autoriză pe procurorul tribunalului să ceară dela judecătorul de instrucțiune deschiderea unei informațiuni asupra unei crime sau unui delict, adaogă că judecătorul de instrucțiune va proceda conform capului relativ la judecătorul de instrucțiune; că în acest capitol, după ce vorbește de interogator, expertiză, ascultare de martori și alte investigațiuni, legea impune judecătorului de instrucțiune ca odată cu terminarea instrucțiunii să dea o ordonanță de urmărire sau neurmărire după împrejurări;

Considerând că, în speță, judecătorul de instrucțiune de pe lângă trib. Buzău fiind sesizat de procurorul respectiv cu cererea de a deschide o informațiune relativă la un delict ce i-se denunțase, *ipso facto* a fost investit cu acțiunea publică; că judecătorul de instrucțiune procedând la informațiune nu mai poate fi devesit de acțiunea publică până când nu va da o ordonanță definitivă; că, de almintrelea, art. 525 din pr. pen. este categoric, de oarece nu ce e pentru regulare de competență de cât ca doi judecători de instrucțiune să se afle în cercetarea aceleiași afaceri; că așa fiind, incidentul ridicat de d. procuror general este nefundat și ca atare urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge incidentul.

In fond.

Având în vedere că, în urma denunțării comisiei de anchetă din jud. Buzău, instituită pentru cercetarea deturnărilor și a sustragerilor de materiale ale Statului, rămase în teritoriul ocupat, Comisarul regal raportor special al Cabinetului Buzău de pe lângă Curtea Marțială a corpului III de armată, a găsit indicii de culpabilitate în contra bănuțului Ath. Cătuneanu, proprietar din orașul Buzău, bulevardul Elisabeta No. 10, și în consecință a început cercetări în contra sa, în baza ordinelor de urmărire No. 7468 din 24 Octombrie 1919, No. 7991 din 7 Noiembrie 1919, și No. 8749 din 26 Noiembrie acelaș an, emise de comandantul corpului III de armată pentru faptele următoare: 1) tănuire și necredință în serviciu și în administrație militară; 2) pentru contravenție la ordonanța No. 1 din 4 Noiembrie 1918 a comandamentului superior militar din teritoriul fost ocupat prin

aceaia că nu ar fi declarat materialele ce avea ca provenite din depozitele armatelor inamice; și 3) pentru crima de înaltă trădare prevăzută de codul penal comun al. III combinat cu art. 32 C. J. M. titlul II adițional;

Că instrucțiunea fiind terminată, comisarul regal, raportor special, a dat ordonanța sa definitivă din 3 Decembrie 1919, prin care a găsit că numitul Ath. Cătuneanu nu poate fi culpabil de faptul de tănuire a materialelor de proveniență nemțească găsite la conacul moșiei sale Aldeni din jud. Buzău și în consecință l'a scos de sub urmărire pentru acest fapt, găsind însă că este cazul de a fi supus judecății Curții Marțiale pentru celelalte două capete de acuzațiune pentru care fusese instruit, iar comandantul comp. III armată a dispus darea numitului în judecată pentru aceste fapte prin ordinul de dare în judecată No. 10495 din 16 Ianuarie 1920;

Că, primindu-se un denunț și la parchetul tribunalului Buzău, în contra aceluiași prevenit și pentru aceleași fapte ce se instruiu de parchetul militar, s'au început cercetări și de către judele-instructor al acelui tribunal, conform art. 45 din proc. criminală; că în urma interogatorului luat prevenitului și audierii de martori, judele-instructor civil dă ordonanța de zi din 24 Februarie 1920 prin care constată că faptele puse în sarcina lui Cătuneanu ar intra în prevederile art. 6 al decretului-legi cu No. 1480 din 9 Decembrie 1917; că instanțele civile ar avea competența ca să instruiască aceste fapte de vreme ce ar fi vorba de achiziționarea fără plată de tescovină și vin dela diferiți locuitori de pe proprietatea bănuitalui cum și de ajutorul și sprijinul ce el a dat în executarea de măsuri neregulate luate de inamic cu privire la asemenea bunuri;

Că, pe baza considerațiunilor de mai sus, judele instructor declarându-se și el competent de a instrui această afacere respinge cererea lui Cătuneanu de a-și declina competența și o reține la cabinetul său;

Având în vedere că în aceste condițiuni ivindu-se un conflict pozitiv de jurisdicție între un tribunal militar de o parte și un judecător de instrucție de altă parte, aflați în cercetarea aceluiași fapte, această Curte supremă este chemată a pronunța un regulament în conformitate cu art. 525 al. 2 din pr. criminală.

Considerând că prin ordonanța sa definitivă prin care conchide la trimiterea în judecata Curții Marțiale a lui Ath. Cătuneanu, pentru crima în contra siguranței Statului, comisarul regal raportor special al cabinetului de instrucție Buzău, stabilește în fapt: «că în cursul ocupațiunei dușmane inculpatul a avut la conacul moșiei sale din Aldeni o fabrică de țuică pe care a înființat-o și a ținut-o în stare de funcțiune

timp de 4 luni cu ajutorul inamicului; că acesta i-ar fi procurat cazane rechiziționate dela locuitori, precum și borhot de prune și tescovină, cu ajutorul comandaturilor din comunele respective; că de asemenea i-ar fi procurat lemnele necesare fabricațiunei și chiar banii cu care Cătuneanu plătia obiectele rechiziționate de dușman, iar că din produsul fabricațiunii se alimentau depozitele armatei de ocupațiune.

Considerând că art. 68 al. III din codul penal pedepsește pe acel care va fi procurat inamicului ajutoare de soldați, oameni, boi, proviziuni de hrană, arme sau munițiuni de război sau va fi îndemnat pe soldații armatei române a trece la inamic;

Considerând că prin *proviziuni de hrană*, trebuie a se înțelege orice articole sau alimente, care servesc fie la nutrițiune în general, fie numai ca stimulente necesare organismului, în împrejurările războiului, chiar ca reconfortante ori medicamente în combaterea epidemiilor inerente unor atări împrejurări.

Că de aci urmează că alcoolul fabricat și pus la dispoziția armatei dușmane, intră în cadrul proviziunilor de hrană, putând fi întrebuințat atât ca alimentație cât și ca medicament reconfortant și deci procurarea lui ar constitui un ajutor dat inamicului, în sensul legii, dacă și celelalte condițiuni ale infracțiunei sunt îndeplinite;

Considerând că, pe lângă procurarea de proviziuni de hrană inamicului, ca să existe crima prevăzută de art. 68 c. pen. se mai cere ca să existe starea de război, ca acuzatul să cunoască această stare de război; ca proviziunile procurate să serve pentru soldații inamicului și acuzatul să fi făcut această procurare cu voință, fiindcă dacă acuzatul a fost constrâns de inamic a-i da proviziunile, în atare caz, crimă nu există;

Ca proviziunile să fi fost procurate inamicului cu trădare, legea prin art. 68 No. 3 nu cere acest element, trădarea se cere numai pentru cazurile de la No. 1 și 2 din art. 68; pentru procurarea de proviziuni de hrană inamicului legea necerând trădare, e destul voința din partea acuzatului pentru ca crima prevăzută la art. 68 c. p. să existe;

Considerând că comisarul regal prin ordonanța sa stabilește că procurarea de proviziuni de hrană s'a făcut de acuzat Germanilor cu cari eram în război; că s'a făcut în toamna anului 1917, pe când încă eram în război; că acuzatul avea cunoștință că suntem în război cu Germanii și că proviziunile ce le procura serviau soldaților lor;

Că de asemenea se constată din ordonanță că între acuzat și statul major economic german a existat demai nainte o înțelegere asupra procurării acestor proviziuni, prin urmare se stabilește și elementul voinței, fiindcă înțelegere fără voință nu poate fi;

Că dar acest fapt astfel cum se prezintă acum, sub înfățișarea unui ajutor de proviziuni de hrană dat dușmanului, este de competența instanței militare în baza art. 32 din titlul II adițional și a decretului-lege asupra stării de asediu, urmează dar ca întreaga afacere să fie trimisă Curții Marțiale a corpului III de armată spre a procedea la judecarea tuturor faptelor prevăzute în ordinul de dare în judecată.

Pentru aceste motive, regulând competența, trimite.

SECȚIA II-a

Audiența dela 15 Martie 1930

Președinția d-lui G. Stoicescu, președinte

Ath. Cătuneanu cu Ministerul Public

JURISDICȚIE MILITARĂ.—CURȚII MARTIALE.—COMANDAMENTUL MILITAR.
CAMERĂ DE PUNERE SUB ACUZARE.—ANALOGIE.—ORDINUL COMAN-
DAMENTULUI MILITAR.—RECURS.—INADMISSIBILITATE.—ART. 74, 75,
93, 102, 117, 118 și 122 DIN COD. JUST. MILITARĂ.—ART. 31 AL.
C. DIN LEGEA CURTEI DE CASAȚIE.

Deși există analogie între camera de punere sub acuzare și jurisdicția comandantului militar, nu se poate deduce de aci că ordinele acestui comandament pot fi atacate cu recurs înaintea Curții de casație în toate cazurile în care pot fi atacate și deciziunile camerei de punere sub acuzare, astfel că, în caz de incompetență, această excepțiune se poate deduce de prevenitul militar înaintea Curții de casație numai după ce s'a pronunțat în fond deciziunea Curții marțiale.

No. 324.—Respins ca inadmisibil recursul făcut de Ath. Cătuneanu, contra ordinului de urmărire No. 8749/919 dat de generalul comandant al corpului III de armată prin care este trimis în cercetarea comisarului regal raportor special pentru crima de înaltă trădare conform art. 68 din Codul penal.

S'a ascultat d-l procuror Al. Gane în incidentul de inadmisibilitate a recursului și d-l avocat Take Ionescu în combaterea incidentului.

Curtea deliberând

Având în vedere art. 74, 75, 93, 102, 119, 118, 112 din Codul justiției militare;

Considerând că potrivit art. 93 din acest cod, generalul comandant este șeful ministerului public în circumscripția comandamentului său; că numai după ordinul său sub pedeapsă de nulitate se poate începe urmărirea unei infracțiuni comise în resortul său; că odată elementele infracțiunii adunate de agenții indicați în art. 44, tot comandantul, conform art. 49, dă ordin de darea în judecată; că această ordonanță se trimite comisarului regal care o notifică acuzatului cu trei zile înainte de întrunirea Curții marțiale, cu îndatorire de a încunoștiința pe acuzat, sub pedeapsă de nulitate, că are dreptul de a-și alege un apărător;

că prin art. 106 din acelaș cod, comandantul este autorizat a convoca Curtea marțială și a fixa ziua și ora întrunirii;

Considerând că din articolele mai sus menționate reese că instanțele militare au o procedură cu totul excepțională; că această procedură are reguli și forme proprii și ca atare este de strictă aplicare; că atunci când legiuitorul acestui cod a voit să împrumute articole din procedura penală a indicat limitativ articolele împrumutate; că deci căile de reformare și retractare și termenile în care pot fi atacate hotărârile trebuiesc căutate în această procedură;

Considerând că este adevărat că rolul comandantului militar în materie de urmărire a crimelor și delictelor se aseamănă cu acela al ministerului public și al camerei de punere sub acuzățiune, întrucât el deschide acțiunea publică și tot el hotărăște punerea sub acuzățiune; că această cumulare de atribuțiuni este esențial contrarie principiilor proclamate de procedura penală și cu toate acestea legiuitorul a admis-o prin C. J. M., preocupat fiind de interesele disciplinei, de direcțiunea și de înrăurirea ce se cuvine ca comandantul să aibă a tot ce se petrece în comandamentul său, de celeritatea și prompta represiune a infracțiunilor relative la armată; că prin urmare, dacă analogie există între camera de punere sub acuzățiune și jurisdicțiunea comandantului militar, nu se poate deduce de aci că ordinele acestui din urmă pot să fie atacate înaintea Curții de casație în toate cazurile în care se pot ataca deciziunile camerei de punere sub acuzățiune;

Considerând că excepțiunea de incompetență se poate deduce de prevenitul militar înaintea Curții de casație, dar numai după ce s'a pronunțat în fond deciziunea Curții marțiale, cum prevede art. 118 din Codul justiției militare; că spre deosebire de cazurile prevăzute de art. 416 din pr. pen. legiuitorul deși permite ca acuzatul să ridice excepțiunea de incompetență înaintea instanței de fond, îl obligă însă să o propue înainte de a se asculta martorii și-l oprește de a ataca deciziunea ce s'ar da asupra acestei excepțiuni până ce nu se va pronunța deciziunea definitivă asupra fondului, ceea ce e o derogare la dreptul comun; că deci în proc. penală militară totul este de strictă aplicare;

Considerând în fine că art. 31 al. c. din legea organică a Curții de casație este formal; că el nu permite recursul de cât în contra hotărârilor tribunalelor militare definitive; că comandamentul care dă ordin de urmărire nu poate fi calificat de tribunal militar, nici ordinul său de hotărâre definitivă și în ultim resort; că deci recursul este inadmisibil.

Pentru aceste motive, respinge.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA III

Audiența dela 30 Septembrie 1920

Președinția D-lui Al. Dobriceanu, președinte

Spitalul Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană cu
Ministerul de internă.

CO. TENCLOS ADMINISTRATIV. — STABILIMENT DE UTILITATE PUBLICĂ,
LEGAT. — DONAȚIUNE. — AUTORIZARE DE ACEPTARE. — ACT DE
TUTELĂ ADMINISTRATIVĂ. — RECURS. — INADMISSIBILITATE. — ART. 811
ȘI 817 C. CIVIL. — ART. 5 § III LIT. F. DIN LEGEA ORGANICĂ A
CURTEI DE CASAȚIE.

Facultatea pe care o are guvernul de a autoriza sau nu, după cum va crede de cuviință, primirea donațiilor făcute stabilimentelor de utilitate publică, constituie un act de tutelă administrativă care nu poate fi cenzurat de vre-o instanță judecătorească, și deci recursul în Casație făcut în contra unui decret-regal prin care se autoriză un stabiliment de utilitate publică să accepte sau nu un legat sau o donațiune, este inadmisibil.

317. — Respins ca inadmisibil recursul făcut de Ion Severin vice-președinte și reprezentant al comitetului Spitalului „Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană” în contra decretului regal No. 2268/916, dat prin Ministerul de Interne.

S'a citit raportul făcut în cauză.

S'au ascultat d. avocat Em. Antonescu în cererea de respingere a recursului și d. avocat P. Sadoveanu în combaterea cererii.

Curtea deliberând,

Asupra incidentului de inadmisibilitatea recursului ridicat de intimat;

Având în vedere că prin recursul de față se atacă decretul prin care Ministerul de Interne, după ce autoriză comitetul spitalului „Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană” să accepte legatul lăsat prin testament de defuncta Ecaterina B. Curtovici, constând din fondul comercial al farmaciei „Domnească” din Galați, declară stins dreptul de concesiune al acestei farmacii și se cere ca să fie învitată autoritatea tutelară de a autoriza primirea întregului legat, adică și a dreptului de concesiune al farmaciei;

Considerând că, potrivit art. 5 paragraf III, litera F, din legea organică a acestei Inalte Curți, această secțiune judecă și recursurile acelor cari s'ar pretinde vătămați în drepturile lor printr'un act administrativ de autoritate, făcut cu călcarea legii, precum și recursurile în contra refuzului autorităților administrative de a rezolvă o cerere relativă la un asemenea drept, cu excepția actelor de guvernământ și a celor privitoare la exercițiul tutelei administrative și la controlul ierarhic, care nu pot fi controlate în justiție;

Având în vedere că, din expunerea de motive care însoțește proiectul de lege pentru organizarea acestei

Inalte Curți de Casație și Justiție, rezultă că tutela administrativă se exercită și față de stabilimentele de utilitate publică, cum este spitalul „Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană” și anume numai în cazurile prevăzute de art. 811 și 817 din codul civil.

Considerând că din dispozițiile acestor texte din c. civil rezultă că guvernul are facultatea a autoriza sau nu, după cum va crede de cuviință, primirea donațiilor făcute stabilimentelor de utilitate publică, fără ca acest act al puterii executive să poată fi cenzurat de vre-o instanță judecătorească, de oarece este făcut în exercitarea tutelei administrative ce i s'a acordat prin zisele texte din c. civil;

Că dar, în speță, autorizațiunea dată de Ministerul de Interne spitalului „Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană” de a primi legatul numai în parte nu poate fi cenzurată de această Inaltă Curte și deci recursul trebuie respins ca inadmisibil.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA CU JURAȚI DIN JUD. TECUCI

Audiența din Camera de consiliu de la 16 Mai 1916.

Președinția d-lui V. Bălășescu, Consilier.

Petrache Nicolau solicită dispensa de amendă.

JURAT. — CONDAMNARE LA AMENDĂ. — INADMISSIBILITATEA DISPENSEI
DUPĂ PRONUNȚAREA AMENZEI. — HOTĂRÎRE DEFINITIVĂ. — ART.
287 PROCED. PENALĂ.

Hotărîrea care pronunță amendarea juratului pentru lipsă nejustificată, are caracterul de definitivă și odată pronunțată nu mai poate fi ridicată dintr'un îndoit motiv: în primul loc s'ar viola autoritatea lucrului judecat și în al doilea loc o asemenea dispensă de amendă nu este admisibilă, după art. 287 al. I pr. pen., de cât într'un singur caz, acela de a-și motiva juratul lipsa în prealabil și mai înainte de pronunțarea amenzei.

Curtea,

Având în vedere cererea formulată de Petrache Nicolau, prin petiția înregistrată la No. 136 din 16 Mai 1916, prin care solicită să fie dispensat de amenda de 675 lei la care a fost condamnat pentru faptul, că în calitate de jurat nu s'a prezintat în sesiunea Curței cu Jurați din Octombrie 1915.

Având în vedere motivele invocate de petiționar, concluziile puse de d-l Procuror, precum și actele ce compun dosarul relativ, în fapt se constată precum urmează:

Petiționarul Petrache Nicolau, în urma tragerei la sorți, căzând jurat în sesiunea de Octombrie 1915 și reprezentându-se după chemarea ce i s'a făcut, Cur-

tea l'a condamnat prin decisiunea No. 26 din 6 Octombrie 1915, pentru prima oară la 75 lei amendă, pentru a doua oară prin decizia No. 28 din 7 Octombrie la 200 lei amendă, iar pentru a treia oară prin decizia No. 33 din 10 Octombrie acelaș an, l-a condamnat la 400 lei amendă în folosul Statului, amenzi de care astăzi pentru prima oară petiționarul cere să fie scutit.

Având în vedere că, aceste amenzi fiind sancționate de dispozițiunile art. 287 pr. pen. urmează a fi cercetat care este criteriul de urmat în darea lor, dacă decisiunea care face ca ele să ia ființă concretă îmbracă caracterul definitivatului, și dacă aceste amenzi pot fi șterse, când și anume în ce împrejurări.

Că, din examenul doctrinal al dispozițiilor art. 287 pr. p. și anume din prima parte a textului rezultă, că condamnarea la amendă a juratului care nu vine la postul său după chemarea ce i se va face, nu poate avea loc de cât pentru lipsă nejustificată; cu alte cuvinte, că juratul din momentul chemării este obligat să se prezinte la postul său, aceasta formând regula; excepția însă o formează cazurile de împiedecare a juratului de a se prezenta, împedecare care ori-care ar fi ea, scuză sau cauză legală de ertare, cunoscută mai de'nainte juratului, trebuie să o aducă din vreme și la cunoștința Curței, ceiace numai îl pune la adăpost de a nu i se aplica regula și deci sancțiunea faptului de nevenire prevăzută de dispozițiunile art. 287 p. pen.

Că aceasta este justă interpretare a art. 287 p. p., adică că este pedepsit orice jurat lipsă, fără a justifica din vreme o cauză legală de ertare sau scuză, explicația mai rezultă din însuși textul articolului, căci mai departe, prin partea a doua, se atribue hotărâreilor care pronunță asemenea amenzi caracterul de definitive, declarând chiar că ele se dau fără recurs (Casația II, din 11 Ianuarie 1893, publicată Buletinul Curței, pagina 45). Ori dacă legiuitorul a edictat o măsură atât de extremă, a făcut-o de sigur fiind-că a considerat absența juratului, nu ca o lipsă de ireverență față de Curte, dar ca o abatere gravă de la datorie, atunci când trebuia să se presinte la postul său și nefăcând-o fără a-și justifica lipsa și-a atras condamnățiunea, care o dată pronunțată nu poate fi ridicată dintr'un îndoit motiv: în primul loc că s'ar viola autoritatea lucrului judecat, și în al doilea loc, că o asemenea dispensă de amendă nu este admisă de articolul menționat, de cât într'un singur caz, acela de a-și motiva lipsa în prealabil și mai înainte de pronunțarea amenzei.

Că, așa trebuie interpretate dispozițiunile art. 287 pr. pen. și aceasta nu suferă nici o discuție, rezultă și din faptul, că atunci când e vorba să se completeze Curtea cu Jurați complimentari, conform art.

281 pr. pen. se ține seama și nu contează între jurații ce trebuc să fie prezenți „jurații legal scutiți sau ertați”; ceiace n'ar avea sens acest adagiu, dacă aceste scutiri nu s'ar face mai de'nainte și numai pe acești jurați legea a înțeles să nu'i atingă sancțiunea art. 287 pr. pen.

Că, nici nu se poate face o apropiere între scutirea de amendă a martorilor cu scutirea de amendă a juraților, în principiu și dela început, fiind-că găsindu-ne în materie penală, analogia nu este permisă; dar totuși folosește în darea justei soluții ce ne preocupă, luând și comparând textele relative la martori cu acel relativ la jurați, când se va evidenția că în loc de argument de analogie, va eși argument eliminatoriu.

Având în vedere că, din textul art. 78 pr. pen. relativ la scutirea de amendă a martorului înaintea judecătorului de instrucție, precum și din textul art. 156 pr. pen. relativ la scutirea de amendă a martorului înaintea Tribunalului corecțional, prin părți comune în ambele texte, rezultă că martorul odată condamnat, se scutește de amendă la a doua citațiune când „înfățișându-se” va produce înaintea Tribunalului sau judecătorului de instrucție, cuvintele legiuite de apărare; reținem din aceste dispozițiuni că scutirea de amendă a martorului poate avea loc „înfățișându-se” după a doua citare, ceiace înseamnă că, încheerea de condamnare a martorului nu îmbracă caracterul de definitivă, putându-se reveni asupra ei în modul arătat de textele menționate; pe când prin termenii art. 287 pr. pen. legiuitorul neținând seamă de cele zise la dispensa de amendă a martorilor, prevede din contra în mod precis prin al doilea aliniat, că sentința prin care se pronunță amenda juratului este definitivă, manifestându-și prin aceasta intenția, că nu a înțeles să facă dispoziții comune în ce privește beneficiul dispensei, în sensul că, juratul odată amendat, posterior nu mai poate fi scutit.

Că, mai departe, legiuitorul atunci când a voit să iea o dispoziție în favoarea dispenselor de amendă a făcut-o în mod formal, arătând și modul cum să se urmeze; așa, când a fost vorba de amenda și dispensa martorilor în materie civilă, a edictat dispozițiunile din art. 188 și 190 pr. civ.; când a fost vorba de amendarea și scutirea de amendă înaintea judecătorului de instrucție și a tribunalului corecțional a prevăzut prin art. 77, 78, 155 și 156 pr. pen; iar când a fost vorba de amendarea și scutirea de amendă înaintea Curței cu Jurați, a prevăzut dispozițiunile art. 378, prevăzând și normele de scutire prin dispozițiunile art. 379 pr. pen.;

Că, în ce privește însă pe jurați, a prevăzut prin art. 287 numai modul de condamnățiune la amendă

nespunând un cuvânt în privința dispensei, de unde trebuie să deducem, că acolo unde legiuitorul a voit să dispenseze de amendă, a prevăzut-o în mod formal, și a făcut acolo unde n'a voit să acorde beneficiul dispensei, cum e cu dispensa de amendă a juratului, după pronunțarea ei;

Că, în urma celor dezvoltate, rezultă în principiu, și fără a mai examina temeiurile de fapt, că cererea de dispensă făcută de P. Nicolau cată a fi privită ca inadmisibilă și ca atare respinsă.

Pentru aceste motive, redactate de d-lui V. G. Ionescu, judecător de ședință, de acord cu concluziunile d-lui procuror M. Dimitriu, respinge ca inadmisibilă cererea.

Semnați: V. Bălășescu, C. N. Crivetz, V. G. Ionescu.

TRIBUNALUL BRAILA

SECȚIA II-a.

Audiența dela 7 Februarie 1920.

Președinția D-lui C. Dumitrescu, judecător

Schenker & Comp. cu David Goldenberg & Fii.

COMISION DE TRANSPORT (CONTRACT DE). — CARACTERE. — OBLIGAȚIUNE RESPONSABILITATE. — ART. 998 C. COM.

OBLIGAȚIUNE. — NEEEXECUTARE. — FORȚĂ MAJORĂ. — ART. 998 C. CIV

1° Comisionul de transport consistă dintr'un contract în baza căruia comisionarul de transport își ia obligațiunea de a efectua un transport cu rezerva ca în parcursul lui să uzeze și de ministerul altor cărauși de cât el. Față cu acest caracter al convențiunei, comisionarul de transport este pentru comitent însuși transportătorul lucrurilor pentru toată călătoria de care va răspunde, garatând executarea ei completă ca și cum personal ar fi efectuat transportul.

2° Când forța majoră care împiedică pe datornic de a-și executa obligațiunea a fost precedată sau însoțită de o greșală din partea datornicului fără decare faptul păgubitor n'ar fi avut loc, obligațiunea datornicului care rezultă din contract, stinsă prin efectul forței majore, se transformă într'o obligațiune legală sancționată de art. 998 c. civ. în baza căruia datornicul este ținut de a despăgubi pe creditor de prejudiciul ce i-a cauzat prin greșala sa de a fi ocazionat faptul păgubitor.

Tribunalul,

Având în vedere opoziția făcută din firma comercială Schenker & Comp. Sucursala București, contra sentinței com. No. 61/916 a acestui tribunal prin care,

a fost obligată a plăti firmei comerciale David Goldenberg & Fii din Braila, suma de lei 4158 bani 20 cu procente și cheltueli de judecată.

Având în vedere că din actele aflate în dosar și susținerile părților se constată că între intimată și oponentă a intervenit un contract de comision de transport în baza căruia aceasta se obligă a transporta intimatăi 204 legături de tablă din Germania la Braila. Oponenta și-a executat obligațiunea contractată, însă, la sosirea mărfii în Braila, s'a constatat lipsa a 12 legături de tablă, iar 192 legături ereau avariate din apele de ploi, din care cauză își peruseră din valoare. — Intimata constatând avaria și lipsa mărfii printr'o anchetă conform art. 71 C. com., din expertiza efectuată se stabilește că deprecierea mărfii gosită este de lei 2880, iar voloarea mărfii lipsă de lei 450, în total lei 3330. — Intimata mai justificând cu actecheltuirea sumii de lei 808 bani 20 cu facerea expertizii și plată de magazinaj a pornit contra oponente acțiune în despăgubire, care i-a fost admisă prin tiința opozată.

Având în vedere că astăzi în instanță oponenta n'a contestat existența contractului ce formează fundamentul juridic al acestor acțiuni, executarea lui de către numita, avaria și lipsa mărfii în condițiunile specificate prin expertiză cum și cheltuelile pretinse de intimată.

Considerând că oponenta în baza convențiunii încheiată cu intimata, luându-și îndatorirea de a face ca marfa comandată de intimată în Germania să ajungă în Braila la destinațiunea ei definitivă, prin aceasta caracterul legal al convențiunii este acela al unui contract de comision de transport.

Că în cazul acesta, ononenta, în ceace privește responsabilitatea sa pentru pierderea și stricăciunea mărfii cu a cărei transportare se obligase față de intimată, urmând a fi supusă la toate obligațiunile unui comisionar de transport, intimata ca comitentă poate s'o tragă la răspundere numai pe oponentă ca comisionar de transport, chiar și atunci când paguba s'ar datora faptelor căraușilor de serviciul căror ea a uzat în parcursul transportului.

Că, într'adevăr, dacă comisionul de transport ar fi socotit că consistă dintr'un mandat pe care-l dă comitentul (expeditor sau destinațar) comisionarului de a trata pentru el transportul unor lucruri cu un cărauș, ar urma conform principiilor în materie de mandat că comisionarul să fie ținut numai de diligența sa personală și liberat de forța majoră fără însă să răspundă și de greșelile comise în cursul transportului de căraușii care au primit marfa, după comisionar.

Că, însă, după art. 406 C. com., comisionarul fiind direct obligat către comitent cașicum afacerea ar fi a sa proprie, de aci rezultă că acest articol derogă de

la regulile mandatului în privință responsabilități comisionarului față de comitent.

Că această derogare se explică prin împrejurarea că comisionul de transport nu este un adevărat mandat, un ordin de, negocia un transport cu un căraș, ci el consistă dintrun contract în baza căruia comisionarul de transport își ia obligațiunea de a efectua un transport cu rezerva ca în parcursul transportului să uzeze și de ministerul altor cărași de cât el.

Că față cu acest caracter al convențiunii, este cert că comisionarul de transport fiind pentru comitent, însuși transportătorul lucrurilor pentru toată călătoria, el va răspunde de ea, garantând executarea ei complectă, ca unul care a promis lucrarea, cașicum personal ar fi efectuat transportul și, chiar atunci când transportul s'ar fi făcut de alții după cererea sa.

Că prin urmare, comisionarul de transport fiind garant față de comitet nu numai de faptele sale, dar chiar de acelea ale intemediarilor săi succesori, din acest punct de vedere el este asimilat cărașilor cu care comitentul ar trata direct transportul, așa că, aponenta ca comisionar de transport, conform art. 406, 413, 418 și 425 C. Com., urmează a fi declarată responsabilă ca și un căraș de pierderea și stricăciunea mărfii constatate la primirea ei de către intimată, cu a cărei transportare se obligase, fie că paguba s'ar datora vraunei greșeli a oponentei, fie faptelor cărașilor prin intermediul cărora a transportat marfa.

Având în vedere că oponenta susține că avaria și lipsa mărfii producându-se pe distanța Budapesta-Predeal pentru că marfa a fost transportată în vagoane deschise din lipsă de vagoane închise care nu i s'a putut pune la dispozițiune din cauza războiului, ea urmează a fi apărută de orice responsabilitate, de oarece starea de război care există în Ungaria prin Oct. 1914 când s'a efectuat transportul, constituie un caz de forță majoră care a împiedecat-o de a-și executat obligațiunea în sensul de a transporta marfa în vagoane închise, cum ar fi trebuit pentru a o feri de stricăciuni și lipsuri.

Considerând cu adevărat că, potrivit art. 425 c. com. și principiilor generale în materie de forță majoră, oponenta ca comisionar de transport, asimilată cărașilor, nu este scutită de a preda marfa cu a cărei transportare se însărcinase, de cât în cazul când pierderea și stricăciunea mărfii sunt rezultatul forții majore.

Considerând că pentru aceasta oponenta trebuind să dovedească că pierderea și stricăciunea sunt efectul forții majore, numita s'a mărginit numai a stabili că în timpul când a efectuat transportul era stare de război în țara prin care s'a făcut o parte din trans-

port și că acest transport l'a efectuat în vagoane deschise, fără a căuta să justifice că imposibilitatea de a transporta marfa în vagoane închise, sau în alte condițiuni care să asigure buna stare a mărfii, este rezultatul stărei de război, cazul de forță majoră invocat.

Că, într'adevăr, oponenta atribuind pierderea și stricăciunea mărfii faptului că ea a fost transportată în vagoane deschise în lipsă de vagoane închise care nu i s'a putut pune la dispozițiune din cauza stării de război existente în Ungaria pe timpul transportării mărfii, nu dovedește cu inamic că puterea publică din acest stat, în vederea stării de război, a pus-o pe oponentă în imposibilitate de a efectua transportul mărfii în alt mod de cât cu vagoane deschise, refuzându-se de a-i pune la dispozițiune, nici la cerere nici mai târziu vagoane închise, sau că o asemenea dispozițiune era luată în mod general.

Că, din potrivă, prin scrisoarea din 26 Oct. 1914, oponenta cerând intimătei a o autoriza a transporta marfa în vagoane deschise învelite cu mușamale pentru că nu poate obține prompt vagoane închise, de aci rezultă că, dacă asemenea vagoane nu s'au putut obține la prima cerere, ele se puteau dobândi pentru mai târziu. În acest caz, transportarea mărfii putându-se efectua fără pagubă pentru intimată, forța majoră invocată de oponentă n'a fost de natură de a o fi împiedecat pe numita de a transporta marfa în vagoane închise cum susține și, ca atare, ea nu poate să se pună la adăpostul forții majore pentru a înlătura responsabilitatea sa față de intimată.

Că chiar dacă s'ar presupune că oponenta s'ar putea prevala de cazul de forță majoră invocat care a împiedecat-o, după cum zice, de a efectua transportarea mărfii în vagoane închise, totuși pentru că forța majoră invocată s'o descarge în mod legal pe oponentă de orice responsabilitate rezultată din felul păgubitor pentru intimată al efectuării transportului mărfii, trebuind ca evenimentul ce constituie forța majoră, să nu fi fost precedat sau însoțit de vreo greșală, care să fie imputabilă oponentei și fără de careea ar fi putut să înlătore efectele cazului de forță majoră, în specie, oponenta nu se poate prevala de cazul de forță majoră invocat nici din acest punct de vedere.

Că din împrejurările în care s'a făcut transportul mărfii și s'a produs pretinsul caz de forță majoră, reese că, cu toată starea de război ce exista în Ungaria, oponenta ar fi putut să înlătore paguba pricinuită intimătei după urma condițiunilor rele în care s'a făcut transportul mărfii, dacă mai înainte de a fi pornit marfa din Buda-Pesta, n'ar fi neglijat de a ține seamă de obligațiunea legală care rezultă din îndatorirea de a avea o diligență și o prevedere mai

mare în executarea contractului de comision de transport, atât în interesul său cât și al intimitei și a cărei călcare este sancționată de art. 998 C. civ. prin necesitatea din partea oponentei de a repara prejudiciul cauzat intimitei rezultat al greșeli sale, prejudiciu care consistă din despăgubirea intimitei de paguba încercată de ea de pe urma consecințelor survenite din condițiunile rele ale transportului mărfii.

Considerând într'adevăr, dacă s'ar stabili că forța majoră care ar fi împedecat pe oponentă de a efectua transportul mărfii în condițiuni bune, a fost precedată sau însoțită de o greșală din partea oponentei, fără de care faptul păgubitor n'ar fi avut loc, obligațiunea oponentei de a despăgubi pe intimată care rezultă din contractul de comision de transport, slinsă prin efectul forței majore, s'ar transforma într-o obligațiune legală sancționată de art. 998 C. civ., în baza căruia oponenta ar fi ținută de a despăgubi pe intimată de prejudiciul ce i-a cauzat aceasta prin greșala sa de a fi ocazionat faptul păgubitor.

Considerând că scrisoarea din 26 Oct. 1914 prin care oponenta a cerut intimitei a-o autoriza a transporta marfa în vagoane deschise învelite cu mușamale pentru motivul că nu poate obține prompt vagoane închise, fiind o dovadă că dacă oponenta n'a putut dobândi vagoane închise la prima cerere ce a făcut, avea posibilitatea să capete asemenea vagoane pentru mai târziu, este în mod legal greșală din partea oponentei dacă față cu imposibilitatea de a obține numai decât vagoane închise pentru transportul mărfii, n'a amânat efectuarea transportului pentru mai târziu când, de pe cum reese chiar din scrisoarea sa, era cu putință să dobândească vagoane închise. Oponenta nu și-ar fi angajat nici o responsabilitate dacă din această cauză întârziă cu transportul mărfii, imposibilitatea de a obține vagoane închise de îndată fiind efectul momentan al forței majore.

Că de asemenea mai este neglijență din partea oponentei care, în caz de lipsă de vagoane închise cum zice, s'a mărginit în executarea contractului de comision de transport, să expedieze marfa la Brăila în vagoane deschise fără a fi fost învelite cu mușamale astfel depecum ceruse intimitei a fi autorizată a face transportul prin scrisoarea din 25 Octombrie 1914, fapt ce ar fi putut constitui din partea-i o măsură de prudență de natură dacă nu de a înlătura paguba, dar în orice caz de a-o fi pus la adăpost de responsabilitatea ce a rezultat din cauza condițiunilor rele, consecință a forței majore, în care s'a efectuat transportul mărfii.

Având în vedere că din expertiza făcută se stabilește că avarierea mărfii se datorește apelor din ploie care au pătruns în legăturile tablelor și că deci nu s'ar fi întâmplat această pagubă și nici pierderi n'ar fi avut loc dacă marfa s'ar fi acoperit cu mușamale.

Că, prin urmare, chiar pentru cazul când oponenta s'ar putea prevala de forță majoră în scopul de a scăpa de responsabilitate față de intimată, numita fiind în măsură de a înlătura paguba pricinuită intimitei, dar ne făcând aceasta, responsabilitatea pierderii și stricăciunii mărfii nu poate să cadă decât asupra sa a cărei imprudență și neglijență a făcut posibilă paguba.

Că, deci, opoziția nefiind întemeiată câtă a fi respinsă ca atare.

Pentru aceste motive, redactate de d. Const. Dumitrescu, judecător de ședință, respinge opoziția ca ne fundată.

Semnați: C. Dumitrescu, C. Ștefănescu.

Comisiunea de judecată a negustorilor speculanți Trib. Vaslui

Sedința publică din 24 Aprilie 1920.

SPECULANȚI. — OBIECTE DE PRIMA NECESITATE. — CONTRAVENTIE. — ART. 8 DECRETUL-LEGE DIN 10 IULIE 1919. — ART. 393 AL. 7 COD. PENAL.

Faptul de a vinde pâine lipsă la cântar constituie delictul de speculă prevăzută de art. 8 din decretul-lege din 10 Iulie 1919, iar nu simpla contravenție prevăzută de art. 393-al. 7 c. penal.

Comisiunea,

Având în vedere că inculpatul Șmil Riviu brutar din orașul Vaslui a vândut cu 3 lei kilogr. pâine albă, acest fapt fiind permis de către primarul urbei Vaslui prin ordonanța sa No. 384 din 5 Februarie 1920, deci nu a contravenit în privința prețului de vânzare.

Având în vedere însă că atât din procesul-verbal al delegatului Ministerului de industrie I. L. cât și din acel al delegatului V. P. constatându-se că inculpatul a vândut pâinea cu lipsa la cântar, și anume peste cele 50 grame maximum permis de ordonanțele Primăriei, căci delegatul I. L. constată lipsa a 100 grame, iar delegatul V. P. lipsa a câte 120 — 140 grame la fie-care din cele 10 pâini pe cari le-a cântărit;

Considerând că deși acest fapt era pedepsit mai înainte conform art. 393 al. 7 c. penal. cu 15 — 25 lei amendă, însă în urma noului decret-lege pentru înfrânarea speculei din 10 Iulie 1919, făcut pentru timpurile anormale în care trăim după războiul mondial, timpuri în care mulți negustori lacomi de câștig caută să profite de împușinarea mărfurilor și alimentelor de orice fel, speculându-le pe acelea cari se mai găsesc, legiuitorul a găsit necesar să edicteze pedepe cu mult mai severe de cât acelea din codul penal și prin art. 8 al. 3 din acest decret, a prevăzut că aceeași pedeapsă de 1.000—10.000 lei se dă negustorului care a speculat marfa de ori ce proveniență. Evident dar că și faptul de a vinde lipsă la fie-care kilo de pâine câte 120 — 140 grame, acum când pâinea e atât de scumpă, este o speculă a acestui aliment de primă necesitate și cel mai esențial în viață, deci urmează a se face aplicația acestei legi excepționale și a se reprimă delictul comis, cu pedeapsa prevăzută de art. 8 al. 3 din decretul-lege, a cărui cuprindere s'a citit, etc.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte al comisiunei D. C. Zaharia condamnă pe Șmil Riviu la una mie lei amendă în folosul Ministerului de Industrie și Comerț.

Semnați: președinte, D. C. Zaharia; D. A. Teodoru, C. Cocorescu, membrii.